

MILJÖREDOVISNING 2016

– BILAGAN

Innehållsförteckning

Kommunledningskontoret	3
Mål: Fördjupa samarbete och dialog med företagare, föreningar och medborgare kring miljö- och klimatfrågan.....	3
Mål: Bedriva ett systematiskt miljöarbete för förnyad miljöcertifiering.....	4
Mål: Kommunen ska vara ett föredöme inom miljöområdet.....	4
Stöd och process.....	6
Mål: Vara en toppkommun inom miljöområdet.....	6
Kontoret för samhällsbyggnad	10
Mål: Kontoret ska bidra till att kommunens gemensamma miljö- och klimatpåverkan minskar.....	10
Kultur och fritidskontoret	21
Mål: Utförare inom nämndens verksamhetsområde ska aktivt arbeta med miljöfrågor.....	21
Mål: Väsby kulturs miljömål.....	21
Miljökontoret.....	24
Mål: Tillsyn ska bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten.....	24
Social och omsorgskontoret	25
Mål: Material- och energiförbrukning samt utsläpp skall hållas på så låg nivå som möjligt.....	25
Mål: Social och omsorgskontoret ska verka för minskad miljöpåverkan och klimatsmarta lösningar.....	25
Mål: Våra kunder och medarbetare ska öka kunskapen och medvetenheten om vår miljöpåverkan.....	26
Utbildningskontoret.....	29
Mål: Utförare inom nämndens verksamhetsområde ska aktivt arbeta med miljöfrågor.....	29

Kommunledningskontoret

Mål: Fördjupa samarbete och dialog med företagare, föreningar och medborgare kring miljö- och klimatfrågan

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Antal deltagare på olika aktiviteter	100	100	400	1000

Handlingsplan	Kommentar
Miljöfrågor i samverkan	Kommunen har samarbetat med olika aktörer i Väsby för att minska miljöpåverkan i kommunen, genom exempelvis deltagande i Earth Hour samt miljöstöd för föreningar. Åtta föreningar har fått stöd beviljat under 2016. Aktiviteter i samband med Earth Hour har hållits för medborgare och kommunanställda. Totalt deltog över 100 personer i aktiviteterna; föreläsning om hållbara investeringar, vegetarisk matlagningskurs och två cykelevenemang. Det minskande deltagandet i Earth Hour behöver inte ses som negativt då det varit mer aktivt deltagande än tidigare. Aktiviteter hölls även på kommunens ungdomsmässa där den interaktiva utställningen Klimatvågen var på plats. Via Klimatvågen gick ungdomar igenom sin klimatpåverkan för att se hur deras livsstil påverkar miljö och klimat. Under hösten arrangerades en klädbytdag för kommunens invånare tillsammans med biblioteket i Messingen.
Klimatavtal Väsby	Klimatavtal Väsby har under året utvecklats enligt plan med utgångspunkt i enkätsvar och den workshop företagen genomförde under november 2015. I april och september genomfördes nätverksträffar. Första träffen handlade om kommunens strategi för laddstolpar. Tesla var inspirationstalare och pratade om deras infrastruktur för laddstolpar. Under septemberträffen pratade en hållbarhetsexpert om hållbart företagande. I december beslutade miljö- och planutskottet att Klimatavtal Väsby ska fortsätta under 2017, delvis med ny inriktning då åtgärderna som företagen åtar sig att genomföra inte enbart behöver handla om energianvändning. Under 2017 kommer fokus ligga på indirekt klimatpåverkan.
Energi- och klimatrådgivningen	Under hösten har ytterligare fem klasser, sammanlagt 119 elever, besökt Tekniska museets utställning "Spelet om energin" samt gjort den förberedande hemuppgiften. Alla företag som har stora värme- eller kylsystem har erbjudits energirådgivning men inga besök har genomförts på grund av lågt intresse från målgruppen. Energi- och klimatrådgivningen har marknadsförts löpande under året på olika evenemang eller i tryckta kanaler. Bland annat har ca 100 nya husägare i kommunen fått information om energi- och klimatrådgivningen under året. En regional solkarta har arbetats fram under hösten och lanserades i december. Alla bostadsrättsföreningar har fått en inbjudan till de seminarier som arrangeras inom det regionala projektet "Fixa laddplats". Även detta år har en cykelkurs för vuxna genomförts i samarbete med Cykelfrämjandet och ABF norra Storstockholm. Vårens kurs hade 18 anmälda deltagare. Miljöinspektörerna i kommunen har deltagit i ett seminarium om hur man kan arbeta med energifrågor vid tillsyn.

Mål: Bedriva ett systematiskt miljöarbete för förnyad miljöcertifiering.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Godkända periodiska revisioner samt förnyad certifiering 2016				

Handlingsplan	Kommentar
Fortsätta leda arbetet med miljöledningssystemet för bibehållen certifiering.	<p>Kommunledningskontoret ansvarar för att säkerställa att de olika kravelementen i ISO 14001-standarderna uppfylls i hela organisationen. Arbetet innebär bland annat att uppdatera verksamhetsrutiner och säkerställa att mål och handlingsplaner finns för varje verksamhet.</p> <p>De delar av den periodiska revisionen som föll bort under 2015 genomfördes istället under februari 2016. Dessutom gjordes en förnyelserevision enligt ISO 14001 i mars 2016. Resultatet blev fem mindre avvikelser, som efter åtgärder gjorde att kommunen kunde behålla miljöcertifikatet.</p> <p>Under året utvecklades även miljöarbetet genom lanseringen av en ny intern miljöutbildning, utdelning av belöningar för medarbetarnas miljöengagemang, skapandet av ett internt miljöstrategiskt forum för de som arbetar med miljöfrågor i organisationen, uppdaterad miljölaglista samt uppdaterad rutin för lagefterlevnadskontroller.</p> <p>Under året genomfördes dessutom 13 interna revisioner. I samband med revisionerna har ett tjugotal avvikelser identifierats som i praktiken leder till lika många förbättringar av miljöarbetet. Dessutom utbildades 6 nya internrevisorer och 7 revisorer i lagefterlevnad.</p>
Övergång till ISO 14001:2015	Under hösten 2015 publicerades en ny version av ISO 14001. Under 2016 har kommunen börjat utreda hur och när en övergång till den nya versionen är lämplig. Arbetet har bland annat varit att upphandla en konsult för genomförandet av miljöutredningen under 2017. En GAP-analys ska dessutom genomföras i januari för att undersöka vad som behöver åtgärdas för att uppfylla kraven i den nya versionen av standarden. Senast 2018 måste en godkänd övergångsrevision vara genomförd för att kommunen ska få fortsätta vara certifierade enligt ISO 14001.

Mål: Kommunen ska vara ett föredöme inom miljöområdet

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Placering i Aktuell hållbarhets kommunranking (f d Miljöaktuellt)	5	3	9	9

Handlingsplan	Kommentar
Föredöme i kommunsverige	<p>I mitten av mars rekryterades en ny miljöstrateg som ska leda arbetet med kommunens övergripande miljöfrågor. Upplands Väsby kom dessutom på tredje plats i rankingen av Sveriges miljöbästa kommun och fick ta emot priset under Almedalsveckan.</p> <p>Kommunen har fortsatt delta i Klimatkommunerna och spridit erfarenheter inom miljöområdet genom seminarier, studiebesök och nätverk. Vi har även utvecklat hållbarhetsaspekten i samhällsbyggnadsprocessen genom att bland annat dela ut Hållbarhetspriset för första gången under Stadsbyggnadsdagen. Under december utsågs kommunen även till Årets Återvinningskommun.</p>
Ekologisk utvecklingsplan	<p>Under hösten presenterades Utvecklingsplan för ekosystemtjänster, ett planeringsunderlag för vatten- och naturområden. Utvecklingsplanen innehåller även prioriteringar för ekosystemtjänster som anses viktiga för den översiktliga planeringen men även i detaljplanering och övriga miljö – och hållbarhetsprojekt. Alla delar av planen har tryckts upp och finns också tillgänglig på kommunens hemsida för våra medborgare. Under hösten har det interna förankringsarbetet med planen påbörjats med bland annat en checklista för ekosystemtjänster vid förstudier av exploatering samt en sammanfattande folder inom Fyrklövern.</p>
Uppdatera och revidera kommunens energi- och klimatstrategi	<p>Arbete med att förnya energi- och klimatstrategin påbörjades under 2016. Under året har mål och strategier tagits fram och framförallt mål har diskuterats i miljö- och planutskottet.</p>
Hållbara Väsby	<p>Arbetet med att ta fram en strategisk handlingsplan för att höja ambitionerna inom miljö- och hållbarhetsområdet fortsätter. Styrgrupp och projektgrupp har utsetts och arbetet drar igång 1 januari 2017. Hållbara Väsby kommer att göra en kartläggning av hur kommunen arbetar med de globala hållbarhetsmålen (Agenda 2030) inom den ekologiska dimensionen. Därefter tas en strategisk målbild fram för de områden där kommunen behöver stärka upp arbetet i relation till hållbarhetsmålen.</p>
Miljöbästa kommun	<p>För att höja placeringen i Miljöbästa kommun identifierades fyra förbättringsområden: Grön Flagg, klimat/transport, planering/stadsbyggnad och avfall. Bland annat har information om Grön flagg tydliggjorts på hemsidan, 22 elcyklar har köpts in till olika kommunala verksamheter för att minska kommunens klimatpåverkan samt så har den nya måltidsleverantören reviderats för att se om de följer nya avtalet kring bland annat avfall.</p>

Stöd och process

Mål: Vara en toppkommun inom miljöområdet

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Miljöarbetet lyfts på APT inom alla enheter	2	2		

Handlingsplan	Kommentar
Miljö lyfts på APT	Alla enheter har tagit upp miljöfrågor på APT minst två gånger under året. Redovisningsenheten har gått igenom kommunens miljömål och skapat egna miljömål utifrån det övergripande miljömålet. Samtliga medarbetare har dessutom genomfört miljöutbildningen, vilket lyfts under mötena.

Delmål: Pappersanvändningen ska minska

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Andel kvalitetssäkrade personalakter	50 %	10 %		
 Andel E-tjänster med E-signering.	60 %			

Handlingsplan	Kommentar
Öka andelen E-tjänster med elektronisk signering (Systemförvaltarenheten)	För tillfället finns 8 stycken publicerade e-tjänster.
Projekt kvalitetssäkring av personalakter (HR- och löneenheten)	Under 2016 har enheten löpande skannat inkommet material och sparat digitalt i personalakterna. Rutinerna är satta och förankrade. Det stora arbetet ligger framför enheten kring att kvalitetssäkra innehållet i samtliga personalakter. Detta arbete kommer att pågå under hela 2017.

Delmål: Bidra i arbetet med att minska CO2 utsläppen

Handlingsplan	Kommentar
Bruttolöneavdrag (HR och löneenheten)	Ett utredningsarbete är påbörjat kring att införa bruttolöneavdrag för t ex cykelpaket för att uppmuntra till mindre miljöpåverkan. Ett utarbetat förslag förväntas vara färdigt under första kvartalet 2017.
Miljövänligt resande (Redovisningsenheten)	Reser kollektivt till kurser och konferenser.

Delmål: Effektiv och kvalitativ dokument- och ärendehantering

Handlingsplan	Kommentar
Sprida kunskap om dokument- och ärendehantering. (Kanslienheten)	Vi har under våren en introduktion av nya Lex för samtliga kontor där vi både lär ut den teoretiska bakgrunden med offentlighet- och sekretess, ärende- och beredningsprocess inför nämnd, samt hur man praktiskt arbetar i nya Lex.
E-tjänst för betygsförfrågan (Kanslienheten)	Vi har på olika sätt aktualiserat frågan, som en del av hemsidoprojektet samt en del av e-arkivet. Under sommaren kommer feriearbetande ungdomar få hjälpa till med inskanningen av arkiverade betyg, som är ett led i att skapa en fungerande e-tjänst.
E-arkiv (Kanslienheten)	Infört ett e-arkiv och under de första månaderna 2017 har det första verksamhetssystemet anslutits och börjat leverera data till e-arkivet.
Bidra till skapandet av fler e-tjänster (Kanslienheten)	Arbetet har varit inriktat på att skapa väl fungerande digitala lösningar internt. Bland annat handlar det om att verksamhetsanpassa Lex och göra det mer understödande för de processer vi har. Finns de på systemförvaltningen som jobbar med detta i större utsträckning och inom "medborgarperspektivet". Vi arbetar på sikt med att införa en e-tjänst för betygsutlämning.

Delmål: Underlätta kommunikation på distans

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
■ Antal användare av Lync	200st	40st	90st	

Handlingsplan	Kommentar
Innförande av Lync (IT-enheten)	Innförande av Lync görs kontinuerligt efter behov.

Delmål: Återvinning

Handlingsplan	Kommentar
Återvinning av IT-utrustning (IT- enheten)	Gammal utrustning i serverhallarna är ivägskickade till återvinning.

Delmål: Visa upp resultatet av kommunens miljöarbete

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 8 pressmeddelande per år med fokus på miljö	8	16		

Handlingsplan	Kommentar
Marknadsföring inom miljö (Kommunikationsenheten)	16st om pressmeddelanden med hållbarhet i miljöfokus har släpps under 2016.

Delmål: Uppmuntra till handlingar som leder till att bidra till miljömålen.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Aktivt uppmuntra våra kunder att "miljöcertifiera" sina event. Målet är att minst 2 event per år är miljöcertifierade enligt miljöchecklistan för event.	2			

Handlingsplan	Kommentar
Miljöcertifierade event (Kommunikationsenheten)	Uppföljning saknas.

Delmål: Energiminskning

Handlingsplan	Kommentar
Bidra till en lägre energiförbrukning (Redovisningsenheten)	Använder grenkontakter i arbetsrummen som slås av på kvällen: Slår av belysning, stänger fönster och slår av it-utrusning när vi lämnar ett sammanträdesrum.

Kontoret för samhällsbyggnad

Mål: Kontoret ska bidra till att kommunens gemensamma miljö- och klimatpåverkan minskar

Delmål: Planeringsarbetet ska bidra till att kommunens gemensamma miljö- och klimatmål minskar

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Andel planeringsprojekt där utveckling av ekosystemtjänster främjats	100 %	100 %		

Handlingsplan	Kommentar
<p>Planeringsarbetet ska bidra till minskad negativ miljö- och klimatpåverkan (Enheten för stadsutveckling och hållbar planering)</p> <p>(Enheten för tillväxt och regional utveckling)</p>	<p>Den ekologiska utvecklingsplanen blev klar under året. En rad olika presentationer genomfördes under våren vid regionala och nationella seminarier samt hos kommuner för att sprida arbetet. Ett frukostseminarium genomfördes även i september för att kommunicera de färdigställda produkterna internt. Under 2017 skall det interna förankringsarbetet påbörjas. Ett tillägg i form av en spridningsanalys ska slutlevereras under januari 2017. Ansökan skickades in till Naturvårdsverket om bidrag för utveckling av ekosystemtjänster i koppling till Fyrklövern, men vår ansökan fick avslag. Kommunen har även under året medverkat i projektet BEST med Malmö stad samt Boverket om hur ekosystemtjänsterna lyfts i planer och program. Kommunen har även deltagit i Naturvårdsverkets nationella nätverk om kommunikationssatsning gällande ekosystemtjänster.</p> <p>Kontoret har under året deltagit i det nätverk om ekosystemtjänster som Naturvårdsverket driver. Kommuner, länsstyrelser, areella näringar samt bygg- och infrastruktursektorn ingår i nätverket. Målet är att öka förståelsen av ekosystemtjänsternas värden och deras betydelse i samhället.</p> <p>Under året har enheterna även arbetat med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att bilda Norra Törnskogens naturreservat som ger området ett långsiktigt skydd samt en skötselplan som ska stärka den biologiska mångfalden och bidra till att ge friluftslivet goda förutsättningar. Genom att Norra Törnskogen blir naturreservat bildas ett sammanhängande skyddat skogsområde tillsammans med Södra Törnskogens naturreservat som förvaltas av Sollentuna kommun. Norra Törnskogen kommer även att säkra grönstrukturen i Rösökilen. Utredningen av översvämningsriskerna i Väsbyän inom Väsby Entré/Järnvägsparken-projektet. • Utreda de stora mängder PCB som hittats i Oxundasjön. Utredningen görs via en intern projektorganisation och med stöd av externa konsulter och expertis. Markundersökningar, luftundersökningar och undersökningar i vatten, sediment och fisk har gjorts eller påbörjats under året för att spåra källan till läckaget. Med hjälp av underlaget ska möjliga åtgärder tas fram för att åtgärda källorna och spridningen. I juni togs beslut om fortsättning av projektet med nya projektmedel.

- Vara värdkommun tillsammans med Vallentuna inom grönkilssamverkan som sedan februari innefattar Angarnskilen, Bogesundskilen och Rösjöskilen.
- Mellankommunalt samarbete inom Oxundaåns avrinningsområde. LOVA bidrag och miljöstöd har tilldelats för ett jordbruks- och hästhållningsprojekt med åtgärder i jordbruksmark samt stöd till hästgårdar med mål att minska näringsbelastningen i avrinningsområdet Oxunda
- Bildande av ett grundvattenråd för norra Stockholmsåsen. Grundvattenrådet innefattar samverkan mellan kommuner, Norrvatten, Trafikverket, SGU med flera för bibehållandet av dricksvatten av god kvalitet och kvantitet samt uppfyllandet av miljökvalitetsnormerna för vatten enligt den svenska vattenförvaltningen.
- Projekt BEST med Malmö stad samt Boverket om hur ekosystemtjänster lyfts i planer och program.
- Åtgärdsprojekt Norrviken vattenplan har arbetat med att förbereda för åtgärder i Norrviken. Det är ett flerårigt projekt som innefattar ett genomförande av en aluminiumbehandling av Norrvikens bottnar för att återfå näringsbalansen i sjön. Under året har kommunen skickat in en LIFE-ansökan gällande detta.
- Uppstart av en intern fiskeförvaltningsplan och en extern fiskevårdsplan samt genomförande av fiskevårdande insatser samt översyn av möjligheterna att bilda ett fiskevårdsområde för Norrviken ut till Mälaren.

Delmål: Vid all nybyggnation och planering ska miljövänligare och effektivare energiförsörjning än lagstadgat rekommenderas.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Andel interimistiska slutbesked för nybyggda en- och tvåbostadshus	100 %	100 %	100 %	100 %

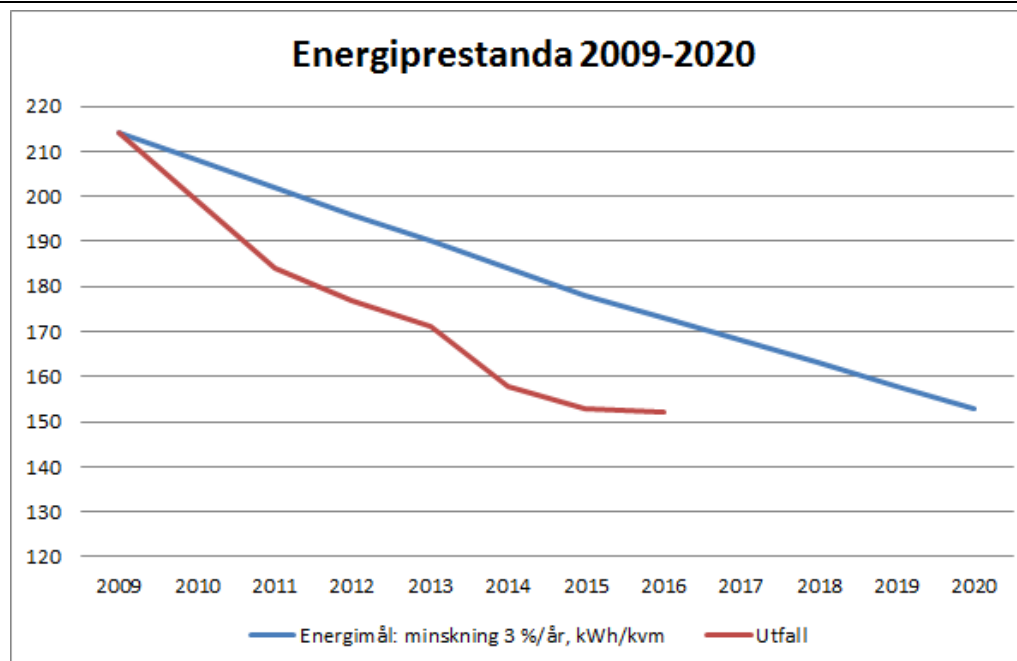
Handlingsplan	Kommentar
Interimistiska slutbesked (Bygglovsenheten)	För att öka medborgarnas medvetande om energi- och miljöfrågor i vardagen och deras delaktighet i energi- och klimatstrategin samt möjliggöra ökade krav på leverantörer utfärdar bygglovsenheten interimistiska slutbesked. Byggherren avslutar nu sitt ärende ett år efter att byggnaden tagits i bruk vilket gör att beslutsunderlaget baseras på faktiska mätningar och inte som tidigare på teoretiska beräkningar. Interimistiska slutbesked har tagits fram för att underlätta för medborgaren att säkerställa så att uppmätta värden stämmer överens med det som leverantören utlovat när det gäller energiåtgång. Systemet att låta hus tas i bruk med interimistiskt slutbesked är ännu för nytt och ärendena för få för att pålitlig statistik ska kunna tas fram. Arbetet fortsätter under år 2016. Som en ytterligare förbättring kommer detta arbetssätt även att omfatta flerbostadshus i nästa flerårsplan.

Delmål: Energianvändningen per kvadratmeter i kommunens lokaler ska minska med 3 % per år räknat i kWh/kvm, jämfört med föregående år.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Klimatkorrigerad energianvändning kWh/kvm i kommunens lokaler, exklusive Vilundabadet	148	152	153	158
▬ Total elanvändning		17 264	16 781	17 168
▬ Total fjärrvärmeanvändning		8 220	6 852	6 853

Handlingsplan	Kommentar
Brukarsamverkan (Fastighet)	Brukarsamverkan är ett utbildningsprogram för verksamheter i kommunens lokaler med syfte att påverka verksamma i lokalerna att agera energismart. I projektet ingår utbildning inom energi och naturvetenskap, för barn och vuxna, samt stöd vid framtagande av rutiner och mål. Brukarsamverkan fokuserade under 2016 på omsorgen, där materialet anpassades och flera föreläsningar hölls. Det var svårt att initialt veta vilka aktiviteter som skulle passa och förslag på förbättring och utveckling samlades in och arbetas in inför nästa år.
Energikravställning (Fastighet)	Fastighetsenheten bidrar till det nationella miljömålet God bebyggd miljö genom att utreda vilka kravnivåer som är rimliga vid ombyggnation samt när kommunen hyr lokaler. Utredningen är en del av pågående projekt inom fastighetsenheten för framtagandet av generella lokalprogram. Frågan finns fortsatt med i arbetet med framtagandet av en ny energi- och klimatstrategi.
Giftfria förskolor mm (Fastighet)	Fastighetsenheten har under 2016 arbetat med kommunens krav på giftfri nyproduktion och dessa har arbetats in i lokal- och funktionsprogrammet för LSS, skola och förskola. I Odenskolan har krav på en giftfri miljö inarbetats.
Green Building-krav (Fastighet)	Energianvändning är en betydande miljöaspekt i Väsby och en indikator i det nationella miljömålet God bebyggd miljö. Genom att ställa Green building-krav vid nybyggnation bidrar fastighetsenheten till arbetet med detta. Kravet ställs vid varje nybyggnation i kommunens egen regi. Lokalerna ska uppfylla kravet motsvarande Green building, men behöver inte vara certifierade. Energicontrollern är delaktig och säkerställer att kravet finns med från början. En ny gruppbostad i Skälby projekterades enligt denna kravställning under året och kravet applicerades på försök vid upphandling av tillfälliga förskolebaracker. Av ekonomiska skäl gick det dock inte att ställa det kravet.
LCC-kalkyler (Fastighet)	LCC-kalkyler gjordes vid samtliga energieffektiviseringsinvesteringar under 2016. Upphandlingsmyndighetens mallar används.
Miljöutbildningen (Fastighet)	Samtliga medarbetare på Fastighetsenheten har genomfört den nya miljöutbildningen

Systematiskt energieffektiviseringsarbete (Fastighet)

Energianvändningen minskade med knappt 1 % och målet om en minskning med 3 % uppnåddes därför inte. Nya kulturhuset stod klart och gick in med en hög energiprestanda, Vilundaparken ökade sin energianvändning på grund av höga temperaturer utomhus och tillfälliga byggnader har hyrts in som haft hög energiprestanda.

Energieffektiviseringsmålet för 2020 har dock sedan tidigare redan uppnåtts. Dessutom genomfördes ett flertal energiåtgärder som förväntas få genomslag under 2017, bland annat där gammal belysning byttes mot modern LED.

Det nya energiuppföljningsprogrammet Vitec VE implementerades fullt ut under 2016 och med det nya systemet har en högre detaljnivå uppnåtts vilket påverkar analysen av energimålet. Kommunens nya driftövervakningssystem, Larmia Atlantis, implementerades även det under 2016 och ska byggas ut under 2017 för att inkludera fler lokaler inklusive installationer. Detta ger bättre förutsättningar för energieffektiviseringsarbetet.

Ett nytt energimål med tillhörande nyckeltal tas fram under 2017 inom arbetet med den nya energi- och klimatstrategin.

Vindkraft

Första halvåret 2016 gav svaga eller turbulenta vindar, vilket resulterat i låg produktion då verket begränsas vid turbulenta vindar för att det inte ska skadas. Medelvindhastigheten har varit fortsatt låg även under T2, och produktionen var låg maj-juli. Först i augusti producerade verket enligt prognos. Siemens har utfört några reparationsarbeten vid ett par tillfällen under året, bland annat på rotorblad, vilket också påverkat produktionen negativt. Sammantaget blev 2016 ett svagt produktionsår och resultatet hamnar på ca 20 % under prognos. En ljusglimt var december månad som slog produktionsrekord.

Delmål: Direkt påverka samarbetspartners att minska sin miljö- och klimatpåverkan i samband med t.ex. upphandlingar, avtal och överenskommelser

Handlingsplan	Kommentar
Miljö- och klimatsmart upphandling (Fastighet)	Riktlinjer för nybyggnation av förskolor och skolor har inspirerats av Konkurrensverkets avancerade krav, där så varit möjligt.

Delmål: Bidra till mer förnybar energi

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Producerad förnybar el, MWh/år		5 474	6 005	4 820
■ Andel förnybar fjärrvärme			84 %	86 %

Handlingsplan	Kommentar
Klimat- och miljösmart teknik (Fastighet)	Kommunen har inte någon rådighet över nyckeltalet "Andel förnybar fjärrvärme". Fortum styr utvecklingen och har som mål att senast 2030 producera 100 % förnybar fjärrvärme. Vid ny- och ombyggnation undersöks möjligheter att installera solceller, solpaneler eller annan klimat-och miljösmart teknik tillsammans med utförare. Åtgärder utförs löpande vid större ombyggnationer och nybyggnationer.

Delmål: Energieffektivisering av offentlig belysning

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Energieffektiviseringseffekt i belysningsnätet	50	64		
● Total energianvändning	2 574	2 646		

Handlingsplan	Kommentar
Energianvändning i offentlig belysning (Gata/park)	Under året har byten av gamla armaturer till LED pågått. Det totala armaturbeståndet har bedömts till ca 7700 stycken och årets byten har resulterat i en energieffektivisering på totalt ca 64 mWh/år. Under perioden pågick utbyten av gamla armaturer till LED i området Brunnby Vik. Totalt byttes 202 st armaturer. En högre energianvändning än satt mål för 2016 har uppmätts, vilket beror på att flera nya belysningsanläggningar tagits i drift än beräknat (Eds allé och Östra Frestaby).

Delmål: Återvinningen av material ska öka

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
◆ Andel av hushållsavfall som materialåtervinns	38 %	34 %	33 %	32 %
■ Andel av hushållens matavfall som sorteras ut för biologisk behandling inkl hemkompostering och avfallskvarnar	25 %	23,4 %	17 %	15,8 %

Handlingsplan	Kommentar
Insamling från kommunala verksamheter (Avfall)	Mängden insamlat matavfall, förpackningar och tidningar samt återbruk av möbler har återkopplats till kommunens verksamheter. Nya entreprenaden för insamling av förpackningar och tidningar, som upphandlades tillsammans med Väsbyhem, tilldelades Liselott Löof och startades i oktober. Utvärdering och avslut av de tidigare entreprenaderna med IL Recycling och Office Recycling har genomförts. Miljörutin 61.4 har uppdaterats. En nättjänst för beställning av hämtning av farligt avfall med Närmiljöteamet har skapats och kommunicerats till kommunens verksamheter.
Upphandling insamling kommunala verksamheter (Avfall)	Upphandlingen har genomförts och entreprenaden tilldelades Liselott Löof Miljö AB. Entreprenaden startade i oktober.
Ökad medvetenhet i avfallsfrågor och dess miljöpåverkan (Avfall)	Återkoppling av insamlade mängder matavfall har kommunicerats till Väsbyns invånare genom fakturamedskick. Avfallsenheten har bistått Utbildningskontoret i dess start av Väsby's Makerspace. Underlag till systematisk återkoppling av miljövinster har tagits fram och kommer att kommuniceras under 2017.
Iordningsställa nya platser för återvinningsstationer (Avfall)	Under 2016 har två nya platser för återvinningsstationer tagits fram, med underlag utifrån tidigare genomförd kartläggning. De nya platserna för återvinningsstationer är Harva samt Anevägen.
Nytt insamlingssystem för förpackningar och tidningar från småhus (Avfall)	Inledande möte med Stockholm Vatten har hållits och en gemensam projektplan tas nu fram, utifrån tidigare genomfört pilotprojekt för fastighetsnära insamling av förpackningar.
Gestaltningpolicy för återvinningsstationer (Avfall)	På uppdrag av byggnadsnämnden drivs ett projekt i syfte att utforma en gestaltningpolicy för återvinningsstationer inom kommunen. Projektet har varit vilande under året.
Miljöhandlingsplan avfallshantering (Avfall)	Dokumentet MH 65.1 Avfallshantering och MR 65.1.1, 65.1.2 och 65.1.3 ses löpande över men revideras nästa gång 2017.

Delmål: Sortering av matavfall ska öka

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
■ Andel hushåll anslutna till matavfallsinsamling	55 %	46 %	47 %	38 %

Handlingsplan	Kommentar
Kampanj för att öka matavfallsinsamlingen (Avfall)	Utskick har gjorts till alla bostadsrättsföreningar för att öka deras intresse att införa matavfallsinsamling. Utskicket har följts upp med en omgång utskick, mail och samtal. Individuella beräkningar som visar hur mycket pengar föreningen sparar per år om de inför matavfallsinsamling har skickats till varje förening. Detta har resulterat i att ett antal föreningar visat intresse för att ansluta föreningen till matavfallsinsamlingen. Dessutom har information om vad som ingår i matavfallsabonnemanget skickats till småhusen tillsammans med fakturan.
Aktivitetsplan för information (Avfall)	Under 2016 låg fokus för informationsarbetet främst på att öka antalet hushåll anslutna till matavfallsinsamlingen. Utöver de aktiviteter som planerats i början av året, genomfördes också en föreläsningsserie tillsammans med övriga SÖRAB-kommuner, två studieförbund och Stockholms universitet samt en regional matavfallskampanj i samarbete med övriga kommuner i Stockholms län. Uthålligheten i enhetens arbete och fokus (matavfall och matavfallsinsamling) har resulterat i ett ökat antal anslutna hushåll till matavfallsinsamlingen. Se aktivitetsplan för mer information om informationsaktiviteter med tidsplan.
Kommunikationsplan (Avfall)	Under 2016 har verksamhetens kommunikations- och informationsprocess utvecklats och implementerats i enhetens övriga arbete. Arbetet med att ta fram en kommunikationsplan för avfallsenheten beräknas vara klar i mars 2017.
Insamling av hushållsavfall (Avfall)	Med entreprenören för hushållsavfall, Suez, hålls driftmöte en gång per månad. Två gånger per år genomförs avtalsgenomgångar samt en årlig sammanställning av Suez verksamhet i kommunen som bl.a. innehåller bränsleförbrukning. Samarbetet med Suez gällande hantering av beställningar och rutiner för kundärenden har utvecklats i syfte att höja kvalitet och kundnöjdhet. Insamling av hushållsavfall med en mobil återvinningscentral har genomförts på försök från november 2015 t.o.m. december 2016. Insamlingen fortsätter på ny plats under 2017. Med entreprenören för slam och fett hålls möten två gånger per år då driftfrågor går igenom och avtalsuppföljning genomförs. Vid ett av dessa möten följs kontrollplanen upp.
Insamling av matavfall från verksamheter (Avfall)	Återkoppling kring insamlade mängder under året har skickats till de kommunala verksamheterna. Upphandling av ny entreprenad för insamling av matavfall från verksamheter är påbörjad, upphandlingen avslutas under 17.
Ökad miljöstyrning i avfallstaxan (Avfall)	Kommunens avfallstaxa har reviderats och antagits av kommunfullmäktige. Revideringen innebär ökad miljöstyrning som i högre grad styr mot ökad sortering och minskade avfallsmängder. I enlighet med kommunens principer för styrning av avfallstaxan ges rabatt för de som har matavfallsinsamling och incitament att ha glesare hämtningsintervall eller färre kärl för brännbart hushållsavfall. En strategi för att under kommande år öka miljöstyrningen i avfallstaxan har tagits fram.

Delmål: Avfallsmängden per invånare ska minska

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
◆ Insamlat hushållsavfall, kg/inv	496	497	496	496

Handlingsplan	Kommentar
Avfallsprevention (Avfall)	<p>Verksamheter inom kommunen ska kunna redovisa att och hur de aktivt arbetar med att minska avfallsmängden. Målen för 2016 är: Minst 50 % av restauranger, storkök och livsmedelsbutiker, 100 % av kommunala storkök, förskolor, skolor och LSS samt minst 50 % av kommunalt finansierade storkök, förskolor, skolor och LSS ska göra detta. Inom ramen för avfallsplanesamarbetet mellan SÖRAB och ägarkommunerna har temakvällar för allmänheten om matsvinn och klimatpåverkan hållits i alla SÖRAB-kommuner. Temakvällarna har anordnats i samarbete med Stockholms universitet, Studieförbundet Vuxenskolan och Studieförbundet.</p> <p>Avfallsenheten deltar i SaMMA-nätverket och Avfall Sveriges nätverk för förebyggande av avfall. Upplands Väsby kommun och Västra Götalandsregionen har utbytt erfarenheter om arbete för att minska matsvinn inom kommunala verksamheter, främst skolor.</p>

Delmål: Avfallshanteringen ska vara en självklar del i kommunens planarbete vid ny- och ombyggnation

Handlingsplan	Kommentar
Styrdokument/avfallspolicy (Avfall)	Utifrån kartläggningen av avfallshanteringen i bygg- och planprocessen ska ett styrdokument som kompletterar avfallsplanen tas fram. Syftet är att styra kommunens planeringsprocess i riktning mot ökad källsortering. Som en del av projektet "Väsby samhällsbyggnadsportal" har en kartläggning av verksamhetens processer inletts.
Utveckling av återvinningscentralen (Avfall)	Återvinningscentralen är en central mötesplats och dess centrala placering i kommunen ger hög kundservice och minskad miljöpåverkan. Avfallsenheten bidrar löpande till kommunens planeringsarbete i syfte att utveckla återvinningscentralen till en kretsloppspark. Under året har resultatet av tidigare dialog mellan kommunen och kommunens avfallsbolag SÖRAB beaktats i kommunens förslag till ny översiktsplan. Under 2016 har ett arbete initierats för att utreda flytt av mottagningen av trädgårdsavfall från återvinningscentralen till annan plats i kommunen.

Delmål: Minskad mängd tillskottsvatten till spillvattensystemet

Handlingsplan	Kommentar
Åtgärdsplanering (VA-enheten)	VA-verksamhetens mest betydande miljöaspekt är risken för bräddning av orenat spillvatten. Risken att brädda ökar med ökad mängd inträngande dagvatten, grundvatten eller annat tillkommande vatten. Ökad mängd tillskottsvatten leder vidare till sämre rening i Käppalaverket, ökad risk för bräddning från verket och slutligen ökad övergödning i Östersjön. Spillvatten bräddade från en spillvattenledning på Fresta gårde den 4 april p.g.a. ett avloppsstopp orsakad av en fettansamling. VA-enheten har därför ökat andelen ledningssträckor som spolats och TV-inspekterats för att minska risken för avloppsstopp och bräddning. Ett stort projekt med att inventera och förbättra övervakningen av kommunens spillvattenpumpstationer pågår i syfte att minska risken för bräddning från stationerna. Spårning av orsaker till tillskottsvatten, bl.a. i Glädjen pågår men har hittills inte lett till någon konkret lösning.

Delmål: Hållbarhet ska vara styrande vid all planering, förvaltning och utveckling

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Antal biologiska torg	18	13	13	14
 Restaurering av öppen mark (hektar)	5	102	13	
 Restaurering av skogsmark (hektar)	5	40	34	
 Restaurering av forn- och kulturlämningsområden	1	2	1	

Handlingsplan	Kommentar
Biologiska Torg (Gata/park)	Biologiska Torg är ett skötselavtal mellan kommunen och de medborgare som är villiga att sköta kommunens naturmark ideellt. Syftet med skötseln har varit att öka biologisk mångfald och engagemanget för naturvärden. Under 2016 har emellertid inga nya biologiska torg skapats. Istället har det beslutats att fler biologiska torg inte ska skapas då såväl uppstarts-, drift- samt andra kostnader varit mycket höga sett ur ett naturvårdsperspektiv. Detta mål utgår därför från och med år 2017. Fortsättningsvis kommer arbetet med de biologiska torgen att vara inriktat på uppföljning med ett följande utvecklings/avvecklingsarbete för de icke aktiva torgen.

<p>Restaurering av öppen mark (Gata/park)</p>	<p>Årligen ska fem hektar av kommunens öppna mark i form av betesmark och ängsmark restaureras på ett sådant sätt att naturvärdena förhöjs eller säkerställs utefter de nationella miljökvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Under året har restaureringen av kommunens öppna mark ökat genom bete, slåtter och klippning av gräs på trädad åkermark i syfte att förebygga förskogning och bevara och utveckla de naturvärden som är knutna till öppna marker. Markerna hålls även öppna för att möjliggöra areella näringar i framtiden.</p>
<p>Restaurering av skogsmark (Gata/park)</p>	<p>Utefter kommunens naturvårdsplan ska årligen fem hektar av kommunens skogsmark restaureras på ett sådant sätt att naturvärdena förhöjs eller säkerställs utefter de nationella miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. Under verksamhetsåret har naturvårdsskötseln av skogsmark genomförts i bland annat Eggeby Fornpark, Ekeby, Glädjen och Norra Törnskogen.</p> <p>Det har även skett en rad olika projekt i kommunens naturmark under året. Bland annat har ett hjorthägn i Brunby-Vik börjat byggas. Den tätortsnära Scoutskogen (ca 4 ha) vid Bryggerivägen, har naturvårdsgallrats. I det blivande naturreservatet Norra Törnskogen har fyra forn- och kulturlämningar frihuggits samt cirka 14 ha naturvårdsgallrats. Gallringen har i detta område gjorts i syfte att öka lövinslaget samt mängden död ved som är viktig för den biologiska mångfalden.</p> <p>I skogsområden kring Ekeby, Törndal, Norra Törnskogen och Eggeby har en del av skogsmarken betats av nötkreatur, får eller hjortar.</p> <p>Under hösten genomfördes flera röjningar och mindre gallringar i anslutning till flera rekreationsområden i kommunen. Syftet var att öka ljus och sikt för att öka känslan av trygghet i kommunens park- och naturmark.</p>
<p>Restaurering av forn- och kulturlämningsområden (Gata/park)</p>	<p>Forn- och kulturlämningar restaureras för att göra kulturhistoriska miljöer mer tillgängliga samt för att öka den biologiska mångfalden i landskapet. Platserna som restaureras hävdas i form av betande djur eller slåtter. Under verksamhetsåret påbörjades förverkligandet av Eggeby Fornpark, den tredje fornparken av fem inom fornparkeprojektet. Under året har informationsmaterial för besökare tagits fram samt utmärkning av fornlämningar gjorts och som under början av 2017 ska frihuggas. Eftersom fornparken utgör del i hjorthägnen kommer sedan hjortarna att beta och hålla fornlämningsområdena öppna. I Eddaparken, fornpark fyra av fem, påbörjades frihuggning av fornlämningar under hösten.</p>

Delmål: Öka effektiviteten i markanvändningen i centrala och kollektivtrafiknära områden

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
<p> Andelen planlagda bostäder med bra kollektivtrafiklägen ska vara minst 80 % (definition enligt trafikstrategin)</p>	80 %	98 %	82 %	83 %

Handlingsplan	Kommentar
Öka effektiviteten i markanvändningen i centrala och kollektivnära områden. (Enheten för stadsutveckling och hållbar planering)	<p>Kontoret har under året deltagit aktivt i den regionala samverkan som finns för utbyggnad av kommunikationer. Exempel på samverkan är framtagandet av en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF) och ett nytt trafikförsörjningsprogram i Arlandaregionen.</p> <p>Under året har kommunen dessutom arbetat med att koppla trafikplanen till Väsby Entré, som är en viktig kollektivtrafiknod för att få ihop den lokala infrastrukturen och trafiken. Bussterminalen måste göras lättillgänglig och är en bra omstigningspunkt mellan olika trafikslag.</p> <p>Trafikplanering ingår i pågående planprojekt men har även pågått inom följande områden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samrådshandling för val av lokalisering av väg 268, Vallentunavägen. • SLL Trafikförvaltningen beslutade under 2015 om nedskärningar på 10 av de 20 busslinjer som trafikerar kommunen. Detta motsvarar en neddragning med 25 % av busstrafiken. En sådan neddragning har stark påverkan på kommunens förutsättningar att planera för effektiv markanvändning i kollektivtrafikhöga områden utanför de centrala delarna. Kommunen har vid ett flertal tillfällen under delåret påtalat detta för landstingsstyrelse och SLL:s trafikförvaltning, bl.a. i form av ett inlägg i ABC där ESH medverkade. Trafikförändringen genomfördes i januari 2016. • Förstudie för genomförbarheten av buss- eller gång- och cykelbro över E4 i höjd med Vallentunavägen. Bron studeras vidare inom projektet Vilundaparken. • Förstudie inför utbyggnad av gång- och cykelbana längs Vallentunavägen, Ekebovägen, Runsavägen och del av Stockholmsvägen.

Delmål: Tillhandahålla geodata och GIS-tjänster.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Kundnöjdhet för levererade geodata, GIS- och mättjänster.	3	3	3,76	3,6

Handlingsplan	Kommentar
Kart- och GIS. (Kart- och GIS-enheten)	<p>En huvuduppgift för kart- och GIS-enheten är att tillhandahålla rätt och efterfrågad grundläggande geografisk information till kommunens planerings- och bygglovsverksamheter. Den geografiska informationen såsom geodata eller flygfoton används enligt plan- och bygglagen och som eftersträvas utifrån hållbarhets- och miljöperspektiv. I planeringen och byggandet görs också GIS-analyser med olika geodata som grund, t.ex. översvämningsanalyser, befolkningsprognoser, bullerkartläggning, trafik- och vattenplaner mm.</p> <p>P.g.a det intensiva arbetet med driftsättningen av nytt system för kartor och GIS har enhetens medarbetare i första hand lagt fokus på detta arbete och nedprioriterat de mer administrativa uppgifterna och utskick av kundenkäterna har varit betydligt lägre, vilket kan vara en orsak till att resultatet på nyckeltalet sjunkit. Målnivån uppnås ändå.</p>

Kultur och fritidskontoret

Mål: Utförare inom nämndens verksamhetsområde ska aktivt arbeta med miljöfrågor.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Antal utförare inom nämndens verksamhetsområden som anslutit sig till Klimatavtal Väsby	1	1	1	1
● Antal föreningar som sökt miljöstöd	8	8	7	7

Handlingsplan	Kommentar
Klimatavtal Väsby	Nämndens utförare i Vilundabadet, Medley AB, har anslutit sig till Klimatavtal Väsby. För att nämnden ska kunna uppnå ytterligare högre mål krävs fler stora leverantörer inom nämndens verksamhetsområden. Fritidsgårdarna har och ska fortsatt ges möjlighet att få kunskap kring Klimatavtalet
Miljöstöd	Kommunen tillhandahåller möjlighet för föreningar att söka miljöstöd för olika typer av miljöprojekt. Kultur- och fritidskontoret är med och administrerar och följer upp miljöstödet. Följande åtgärder har gjorts under 2016: Informationen om miljöstödet har uppdaterats på kommunens hemsida, bidragsbeloppet har höjts från 10tkr till 1 tkr/förening och år och riktlinjerna för miljöstöd har reviderats
Miljöarbete	Kultur- och fritidskontoret har ett nära och väl fungerande samarbete med kontoret för samhällsbyggnad bland annat vad gäller anläggningsdrift. Kontoret för samhällsbyggnad genomför på uppdrag av kultur- och fritid ett väl genomarbetat miljöarbete i Vilundaparken, där det finns många och tydliga miljörutiner. Ett framstående exempel ur miljösynpunkt är även det miljövänliga granulat som kommunen investerar i på konstgräsplanen i Vilunda. Under planperioden har nämnden utifrån föreläggande från Miljökontoret i uppdrag att byta samtligt granulat på konstgräsyrtorna till miljövänligt sådant

Mål: Väsby kulturs miljömål

Handlingsplan	Kommentar
Väsby kulturs enheters miljömål (Väsby kultur)	Uppföljning saknas.

Delmål: Biblioteket arbetar aktivt med miljöfrågor

Handlingsplan	Kommentar
Miljöfrågor diskuteras på samtliga APT (Biblioteket)	Uppföljning saknas.
Källsortering uppmuntras (Biblioteket)	Uppföljning saknas.

Delmål: Vega arbetar aktivt med miljöfrågor

Handlingsplan	Kommentar
Miljöfrågor diskuteras på samtliga APT (Vega)	Uppföljning saknas.
Vega ska källsortera (Vega)	Uppföljning saknas.

Delmål: Musikskolan ska arbeta aktivt med miljöfrågor

Handlingsplan	Kommentar
Musikskolan bedriver aktivt miljöarbete (Musikskolan)	Uppföljning saknas.
Miljöfrågor diskuteras kontinuerligt vid APT (Musikskolan)	Uppföljning saknas.
Källsortering uppmuntras (Musikskolan)	Uppföljning saknas.

Delmål: Gunnes gård ska i möjligaste mån använda ekologiska varor i verksamheten.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
-----------	----------	---------------	---------------	---------------

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Ekologiska matvaror	10 %	10 %		

Handlingsplan	Kommentar
Ekologiska matvaror (Gunnesh Gård)	Verksamheten köper ekologiskt margarin, ärtor, havregryn. Detta utgör mer än 10 % av våra inköp, men exakta andelen är svår att beräkna. Därför har en modest andel angetts.

Delmål: Gunnesh gård ska aktivt arbeta med miljöfrågor

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Antal klasser som arbetat aktivt med kretsloppet	50	42	50	
 Andel djur	100 %	100 %	70 %	

Miljökontoret

Mål: Tillsyn ska bidra till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● Andel enskilda avlopp som har inventerats och fått tillsyn.	50 %	125 %	20 %	20 %
● Andel dagvattendammar som har fått tillsyn.	60 %	31 %	3 %	0 %

Handlingsplan	Kommentar
Genomföra inventering av samtliga enskilda avlopp i kommunen till 2017 (Miljökontoret)	En projektbeskrivning och planering av inventeringsarbetet ligger till grund för inventeringen.. Planerad tillsyn för 2016 genomförd.
Bedriva tillsyn på samtliga dagvattendammar under perioden 2014-2018 (Miljökontoret)	Efter utförd tillsyn ska det finnas krav på skötselplaner och kontrollprogram för samtliga dagvattendammar. Detta fortgår enligt plan.
Göra tillsynsplan för dagvatten enligt den strategi som fastställdes 4 kvartalet 2015 (Miljökontoret)	Strategin för dagvatten beslutades av MN under 4 kvartalet 2015 och tillsynsarbetet fortgår enligt plan.

Social och omsorgskontoret

Mål: Material- och energiförbrukning samt utsläpp skall hållas på så låg nivå som möjligt.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Minskad förbrukning av kontorspapper	10 %	3 %	3 %	0 %
 Andel resor i samband med tjänsteförändringar där val av färdmedel skett med beaktande av kommunens miljöpolicy	90 %	88 %		

Handlingsplan	Kommentar
Minska förbrukningen av kontorspapper (Familjerätt)	Genomgång av rutiner samt uppföljning har skett kontinuerligt under året. Bedömningen är att minskning skett i den mån som är möjligt under nuvarande förhållanden. Utveckling av möjligheterna till elektronisk hantering av handlingar behöver stå i fokus framöver.
Resor enligt miljöpolicy (Familjerätt)	Målet är i stort sett uppfyllt. Under 2017 har ny rutin införts i syfte att förenkla resor med allmänna färdmedel.

Mål: Social och omsorgskontoret ska verka för minskad miljöpåverkan och klimatsmarta lösningar.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Andel enheter som har miljömål inklusive handlingsplaner och uppföljning	100 %	100 %		
 Antal enheter som tagit fram en plan för och genomfört miljöförbättringar inom området resvanor.	5		4	

Handlingsplan	Kommentar
Miljömål, handlingsplaner och uppföljning	Enkätundersökning till 55 utförare inom omsorgen om äldre och funktionsnedsättning, varav 51 svarande. Samtliga verksamheter har miljömål och följer upp dessa regelbundet. En sammanställning av samtliga miljömål har gjorts av beställaravdelningen. Sammanställningen visar att 30 aktiviteter för att öka kunskapen och medvetenheten om miljöpåverkan har genomförts under 2016 inom Väsby stöd och omsorg. Därtill har verksamheterna haft aktiviteter så som filmvisning, frågetävlingar och diskussioner kring avfallshantering. Aktiviteterna redovisas mer i detalj nedan under handlingsplanen "Öka medvetenheten och kunskapen om vår miljöpåverkan".
Miljöförbättringar inom resvanor (Individ- och familjeomsorg)	Uppföljning saknas.
Utveckla nyttjandet av digitala hjälpmedel (Beställaravdelningen äldre/funktionsnedsatta) (Individ- och familjeomsorg)	Efter långt arbete under våren så kom tyvärr inte natttillsynen igång. Under hösten har ett systembyte genomförts (från Phoniro till Tunstall). Prognosen är att tillsyn via nattkamera ska komma igång i februari 2017. Nattkamera gör att medarbetarna sparar in värdefull restid och kommunen får ett mer klimatsmart sätt att serva väsbyborna under nattetid. Videokonferensanläggning installerades under sommaren och personal har fått utbildning. Vårdplaneringar via videokonferens har genomförts under hösten.

Mål: Våra kunder och medarbetare ska öka kunskapen och medvetenheten om vår miljöpåverkan

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Antal aktiviteter som genomförts för att öka kunskapen och medvetenheten hos kunder och medarbetare om miljöpåverkan.	30	30		

Handlingsplan	Kommentar
Öka medvetenheten och kunskapen om vår miljöpåverkan. (Väsby Stöd och Omsorg/ Kommunal utförare)	Miljöorganisationen inom Väsby Stöd och Omsorg har slagits ihop med Social- och omvårdnadskontoret och består nu av 31 miljöombud/avfallsansvariga samt en miljösamordnare. Under året har fyra mötestillfällen genomförts. Under hösten har miljöombuden deltagit i miljöombudsmöten för samtliga miljöombud i kommunen och därefter har SOK miljöombud haft egen stund för frågor och funderingar. Svensk Certifiering Norden AB gjorde under våren en förnyelserevision. Revisorerna såg Väsby Stöd och Omsorg som en bra förebild för övriga i kommunen, bl.a. för bra introduktionsmaterial och APT-mallar där miljö inkluderas. Under revisionen besöktes Speldosan, Sandavägen 124, Maria Krantzons väg 10, Norra Berget och Café Astrid.

Handlingsplan	Kommentar
	<p>Samtliga enheter fick beröm för stort miljöengagemang som även inkluderade kunderna.</p> <p>Under året har även sex enheter haft interna miljörevisioner, resultaten från dessa visar att vi behöver arbeta mer med SBA, framförallt utföra dokumenterade brandövningar samt ordning och reda bland säkerhetsdatablad. Det visar sig även vid dessa revisioner att Väsby Stöd och Omsorg har ett stort miljöengagemang i verksamheterna.</p> <p>Flera aktiviteter har gjorts under 2016 inom stöd och omsorg. Nedan följer en mer detaljerad redovisning:</p> <p><u>Enheten för personligt stöd</u></p> <p>På grund av det kända ekonomiska läget under hösten valde enheten att istället för planeringsdag med fokus miljö ha vanliga APT i oktober, vilket är en betydligt mindre kostnad vad gäller vikarier. De kommer istället att ägna en del av planeringsdagen i februari åt miljö och kommer då att bjuda in kunder och någon från miljöstrategiska funktionen att informera om miljöpåverkan. Enheten har under året motiverat och inspirerat två kunder att börja källsortera.</p> <p><u>Café Astrid, Hörnan, Kommungruppen, Norra Berget</u></p> <p>Alla tre verksamheterna har haft besök av energicontrollern Jimmy Rudemyr som pratat om energi- och klimatfrågor samt praktiska möjligheter till energiminskning för kunder och medarbetare. Föreläsning för kunderna upplevdes som mycket intressant av kunderna och de hade även flera frågor. Enligt medarbetarna var föreläsningen bra pedagogiskt anpassat till kunderna.</p> <p>I sin tur deltog både Café Astrid och Norra Berget i den externa miljörevisionen där verksamheterna fick mycket gott resultat. Norra Berget lyftes lite extra av revisorerna p.g.a verksamhetens huvudmål: återvinning av andra förbrukade produkter.</p> <p>Hörnan hade istället en intern kvalitets- och miljörevision. Verksamheten fick avvikelser angående brandövningar och dess dokumentation samt förbättringsförslag kring nyckeltal, vilket åtgärdades.</p> <p><u>Närmiljöteamet</u></p> <p>I syfte att minska pappersanvändandet har whiteboardtavla använts under året för dagsplanering. Man har även tittat på en film angående återvinning och har lärt sig olika miljövinster kring sortering. Alla har gjort kommunens webbaserade miljöutbildning.</p> <p><u>Vilunda Snick & Ateljé Tygtryck</u></p> <p>Förutom diskussion gällande källsortering med kunder har man storstädat i förråd och återvunnit material för tillverkning av bland annat skärbräddor.</p> <p>Under hösten gjordes en intern miljörevision av Vilunda Snick & Ateljé Tygtryck där verksamheten fick avvikelser gällande kemikaliehanteringen samt ej genomförd säkerhetsutbildning. Avvikelse är åtgärdade. Verksamheten fick positiv feedback gällande bl.a. tydligt nedbrutna miljömål och återanvändning och återbruk av material i verksamheten.</p> <p><u>Alternativ daglig verksamhet, Händelseriket, Östra berget, Södra Berget, Smedjan, Blommelundsvägen, Hasselgatan 20/50, Kavallerigatan, Lövsavägen 31, Maria Krantzons väg 10, Dragonvägen 2/10, Trädgårdsmästarvägen och Sandavägen</u></p> <p>Sopsortering har varit ett genomgående miljötema för alla verksamheter. Flera av verksamheterna har i första hand fokuserat på att utbilda sina medarbetare genom att se filmer om källsortering samt diskutera frågan i APT. Några verksamheter har även inkluderat kunderna i temat. Exempelvis har samarbete kring avfallssortering startats mellan Södra Berget, Smedjan och Navet där kunderna involverats.</p>

Handlingsplan	Kommentar
	<p>Sandavägen har utöver arbetet med sopsortering även upprättat en egen potatisodling. Informationsmöte med kommunens avfallsutvecklare eller energicontroller har inte gjorts under året p.g.a. att enheten saknat miljöombud samt haft en stor personalomsättning. Emellertid planerar både Sandavägen samt Trädgårdsmästarvägen att bjuda in miljöakkunniga under 2017.</p> <p>Smedjan är en av verksamheterna som dessutom fått en intern miljörevision och resultatet var mycket god. Endast en avvikelse, som var icke dokumenterad brandövning. Flera positiva iakttagelser lyftes.</p> <p>Under året gick medarbetare på Maria Krantzons väg 10 dessutom en utbildning i miljö/ekologisk matlagning. Detta stärker medarbetaren i val av livsmedel och kommer både kund och miljö till gagn.</p> <p><u>Allhelgonavägen</u></p> <p>På grund av misstanke om mögel i huset gjordes en undersökning med mögelhund och ytmaterial på golv i hall och i badrum har bytts ut. Inget mögel hittade dock under reparationen.</p> <p>Resor med kommunala färdmedel har genomförts i den mån det har varit möjligt.</p> <p><u>Maria Krantzons väg 20, Hasselgatan 20/50 och Lövstavägen 57</u></p> <p>Miljö har tagits upp på husmöten tillsammans med kunder.</p> <p>Förutom temat avfallshantering så har även brandutbildning via företaget Utbildningskraft gjorts med alla kunder på Hasselgatan. Material till denna utbildning har tagits fram av enhetschefen på Hasselgatan och Leif Axelsson på Utbildningskraft.</p> <p><u>Lotsen</u></p> <p>Alla medarbetare på Lotsen har gjort den nya miljöutbildningen. På APT har miljöarbetet diskuterats och två kunder är intresserade av att tillsammans med miljöombudet hålla liv i miljöarbetet på enheten.</p> <p><u>Brobacken, Navet, Hedvigsgården och Speldosan</u></p> <p>Verksamheterna har under 2016 arrangerat en frågesport för kunderna som handlade om miljö och miljöpåverkan. I vissa fall har även närstående bjudits in för deltagande.</p> <p>Dessutom har medarbetare på Brobacken fått titta på en film om miljö, sopornas väg och dess miljöpåverkan.</p> <p>Navet har i sin tur haft sopsortering, avfallshantering och pantning som teman för sina deltagare.</p>

Utbildningskontoret

Mål: Utförare inom nämndens verksamhetsområde ska aktivt arbeta med miljöfrågor

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
■ Andel skolor och förskolor som har ett dokumenterat miljöarbete	52 %		41 %	41 %
■ Antal företag inom nämndens verksamhet som tecknat Klimatavtal Väsby	4	0	0	1
● Andel kostnader för ekologiska livsmedel av den totala kostnaden, förskolan och grundskolan, kommunal regi	35 %	37 %	33 %	31 %

Handlingsplan	Kommentar
Klimatavtal Väsby	Arbetet med att sprida medvetenheten om Klimatavtal Väsby och öka andelen utförare som undertecknat avtalet var nedprioriterat på grund av den omorganisation som genomförs av utbildningskontoret. Vid omtag i arbetet har samarbetet med Väsby promotion (VP) diskuterats och utbildningskontoret är involverade i framtagande av Hållbara Väsby, en förnyad miljö- och klimatstrategi för kommunen som helhet.
Miljö- och klimatarbete	Förnyelserevision kring har genomförts under våren 2016, resultatet för utbildningskontoret blev inga avvikelser. Utbildningskontoret fick tre förbättringsförslag (göra en egen brandutrymning och utvärdering, tydligare ordning på dokument och ha med miljöpolicy i introduktionsmaterial). Förslagen är implementerade i verksamheten. Trafik och transporter har under året identifierats som betydande för kontoret inför nästa år. Nytt nyckeltal för andelen personbilar inom skolskjuts som drivs på förnybart bränsle har därför lagts till i Verksamhetsplan med budget 2017-2019.
Säkerställa delaktighet i projektet, Hållbara Väsby	Projektet beslutade under 2015 om ett omtag under 2016. Utbildningskontoret har varit delaktig i projektets utveckling och deltar när projektet startar med implementerandet av Hållbara Väsby.

Delmål: I förskolan ska barn lära sig om miljöfrågor

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
● I förskolan ska barnen lära sig om miljöfrågor	90 %	98 %	95 %	

Handlingsplan	Kommentar
Förskolans miljöarbete (Väsby kommunala förskolor)	<p>Pedagogernas medvetna arbetssätt med att vara aktsamma samt återvinna samt ta hand om vår natur har ökat barnens medvetenhet. Barnen värnar om miljön både ute och inne, slänger skräp i papperskorgar, stänger av vatten, släcker lampor etc. Det finns på många av förskolorna en röd tråd i arbetet från yngre barnens avdelningar till de äldre.</p> <p>Arbetet med miljöhjältar/agenter har ökat barnens intresse för källsortering och återvinning. De är mer delaktiga i detta arbete och har inspirerats till att leka med återvinningsmaterial, t ex i konstruktionslek. Vi har dessutom utökat den egna strukturen för miljöarbetet vilket underlättat arbetet, t ex genom nya källsorteringskärl. Flera pedagoger har fått gå utbildning av Mulle och Knutte. Även fokusområden inom miljö för kommande år har tagits fram.</p>

Delmål: Alla på skolan ska arbeta aktivt med miljöfrågor.

Handlingsplan	Kommentar
Miljöarbetets utveckling på Bollstanäs skola (Bollstanäs skola)	Skolan har en fungerande källsortering och försöker även minska pappersanvändningen genom att endast använda skolportalen till att skicka ut information till föräldrar, kopiera dubbelsidigt och aktivt se hur mycket papper som köps in för att följa användningen. Dessutom vägs matavfallet varje månad för att visa på om vi minskar eller ökar. Kontroller på mängden använd energi görs och försök till minskning görs genom att ex. stänga toalettdörrar och släcka i klassrummen när ingen är där. Skolan deltar även i Trafikkalenderns Cykel- och gå-tävling för att öka antalet elever som går till skolan istället för att åka bil.

Delmål: Breddensskolan ska bedriva ett aktivt och systematiskt miljöarbete.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
 Kundenkätens fråga "På min skola lär vi oss om miljöfrågor" är indikator på hur vi når målet.	86 %	78 %	85 %	

Handlingsplan	Kommentar
Aktivt miljöarbete. (Bredden skola)	<p>Breddensskolan ansvarar för att utbildning och undervisning i ett aktivt och systematiskt miljöarbete ska leda till:</p> <ul style="list-style-type: none"> • att varje elev känner till förutsättningarna för en god miljö och förstår grundläggande ekologiska sammanhang • har grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa samt har förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan och miljön <p>Vi är glada att i kundenkäten om hur eleverna lär sig om miljöfrågor lägger våra elever i årskurs 5 sin skattning på 9 % högre än övriga skolor i Upplands Väsby, Fortsatt arbete krävs för att tydliggöra vad som är miljöarbetet i undervisningen.</p>

Delmål: Miljöarbete Väsby skola

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
■ På min skola lär vi oss om miljöfrågor (Väsby skola)			-	

Handlingsplan	Kommentar
Miljöarbete (Väsby skola)	Uppföljning saknas.

Delmål: VNG:s miljömål 2015/2016, VNG:s miljörutiner

Handlingsplan	Kommentar
Miljöarbete (Väsby nya gymnasium)	Uppföljning saknas.

Delmål: Utförare inom vuxenutbildningen ska aktivt arbeta med miljöfrågor.

Nyckeltal	Mål 2016	Resultat 2016	Resultat 2015	Resultat 2014
■ Andel utbildningsanordnare som har ett dokumenterat miljöarbete	100 %			

Handlingsplan	Kommentar
Krav i upphandlingarna (Vuxenutbildning)	Uppföljning saknas.